

Rękojmia została, ale tylko dla przedsiębiorców

HANDEL W błędzie są ci, którzy sądzą, że pojęcie to zniknęło całkowicie z kodeksu cywilnego. Od 1 stycznia nie stosujemy go jedynie do konsumentów. Oni mogą teraz powoływać się na zgodność towaru z umową. I gdy chcą go reklamować, to najpierw muszą żądać naprawy lub wymiany, a dopiero później zwrotu pieniędzy

Adrianna Perużyńska
radca prawny,
kancelaria Wojarska Aleksiejuk
& Wspólnicy

Katarzyna Miranowicz
aplikant radcowski,
kancelaria Wojarska Aleksiejuk
& Wspólnicy

Takie regulacje obowiązują od 1 stycznia za sprawą ustawy z 4 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o prawach konsumenta, ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 2337; dalej: nowelizacja). Przepisy te wprowadziły wiele obowiązków spoczywających na sprzedającym, ale też modyfikacje w jednej z głównych instytucji w polskim kodeksie cywilnym - rękojmi. W powszechnym obiegu mówi się, że od stycznia tego pojęcia już nie ma, bo zastąpiono je definicją zgodności towaru z umową. Nic bardziej mylnego. Ale zacznijmy od początku.

Dotychczas funkcjonujące regulacje związane z rękojmią zapisane były w ustawie z 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1360; ost.zm. Dz.U. z 2022 r. poz. 2337; dalej: k.c.) i miały zastosowanie zarówno do przedsiębiorców, jak i do konsumentów. Od początku tego roku w odniesieniu do przedsiębiorców nadal zastosowanie ma rękojmia wynikająca z kodeksu cywilnego. Jednak konsumenci oraz przedsiębiorcy działający jako konsumenci zamiast rękojmi (z tytułu istnienia wady fizycznej i prawnej rzeczy) obecnie mogą dochodzić swoich roszczeń z tytułu niezgodności rzeczy sprzedanej z umową na podstawie przepisów zawartych w ustawie z 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 287; ost.zm. Dz.U. z 2022 r. poz. 2581). Odchodzą one od takich pojęć jak wady fizyczna i prawna na rzecz niezgodności towaru z umową, tworząc w ten sposób nowe pojęcie rękojmi.

Czym zatem jest towar niezgodny z umową? Zgodnie z art. 43b ustawy o prawach konsumenta jest nim ten towar, który pozostaje w sprzeczności z opisem, rodzajem, ilością, jakością, kompletnością i funkcjonalnością wskazanymi w zawartej umowie oraz nie jest przydatny do szczególnego celu, do którego jest konsumentowi potrzebny.

Niezgodność z umową

Co jednak w sytuacji, gdy takiej zgodności nie ma? Czy wówczas ciężar tego spada na przedsiębiorcę? Z reguły tak, choć są przypadki, gdy może on uwolnić się od odpowiedzialności z tego tytułu. Jest to możliwe, gdy najpóźniej w chwili zawarcia umowy wyraźnie poinformuje konsumenta, że konkretna cecha danego towaru jest niezgodna z wymogami wskazanymi w umowie i następnie otrzyma wyraźną akceptację klienta, że ten zgadza się na być towar mimo braku wskazanej cechy.

Tak będzie np. w sytuacji, gdy klient chce kupić daną komodę. Zostaje poinformowany, że ów towar ma wady w postaci rys na froncie oraz niekompletnych uchwytów. Jeśli w momencie zakupu mu to nie przeszkadza i zawiera transakcję, to nie może w późniejszym czasie, gdy się np. rozmyśli, powoływać się na niezgodność produktu z umową.

Uwaga! Od powyższej zasady jest wyjątek. Przedsiębiorca ponosi odpowiedzialność z tytułu braku zgodności towaru z umową, gdy wynika ona z niewłaściwego zamontowania towaru przez samego przedsiębiorcę lub na jego odpowiedzialność. Tak samo jest w sytuacji, gdy to konsument sam niewłaściwie zamontował towar, ale było to spowodowane błędą instrukcją dostarczoną przez przedsiębiorcę.

Odpowiedzialność za wadę

Jeśli chodzi natomiast o rękojmię, to przypomnijmy, że mianem tym określa się odpowiedzialność sprzedawcy za wadę fizyczną lub wadę prawną. Pojęcie to uregulowane jest w dziale II k.c. Rękojmia nie jest zależna od wystąpienia szkody po stronie kupującego na skutek zawarcia umowy sprzedaży. Wystarczające do ponoszenia odpowiedzialności przez sprzedającego jest istnienie wady fizycznej lub wady prawnej rzeczy.

Prawo do rękojmi mają przedsiębiorcy, którzy prowadzą jednoosobową działalność gospodarczą. Jeśli będą chcieli dochodzić roszczeń jak typowi konsumenci, czyli z tytułu niezgodności towaru lub usługi z umową, muszą spełnić jeden z poniższych wymogów:

- mieć status konsumenta na podstawie art. 22¹ k.c. (osoby fizyczne dokonujące z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową),
- być osobą fizyczną, która zawiera umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie ma ona dla tej osoby charakteru zawodowego, wynikającego w szczególności z przedmiotu wykonywanej przez nią działalności gospodarczej, udostępnionego na podstawie przepisów o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Aby ustalić, czy umowa zawierana z kupującym będącym jednoosobowym przedsiębiorcą jest związana z zawodowym charakterem przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, sprzedawca powinien przy każdej transakcji weryfikować przedmiot działalności kupującego w CEIDG. Oczywiście każdorazowo sprawdzanie kupującego przedsiębiorcy w CEIDG w praktyce jest wręcz niemożliwe, dlatego można np. wprowadzić formularze oświadczeń dla kupujących, w których będą wskazywali, czy nabywany towar lub usługa ma charakter zawodowy stricte związany z jego działalnością.

Jeśli przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą zauważy wady fizyczne lub prawne zakupionego towaru, a nie spełni powyższych wymogów, to będzie mógł

skorzystać wyłącznie z przepisów prawa rękojmi, tj. domagać się od sprzedawcy następujących działań:

- naprawy towaru,
- wymiany towaru na nowy,
- obniżenia ceny towaru,
- odstąpienia od umowy.

Przy czym kolejność ewentualnych żądań jest dowolna, czyli inaczej niż jest teraz w przypadku konsumentów i wbrew nowej definicji zgodności towaru z umową. Warto też wiedzieć, że przedsiębiorca może zareklamować zakupiony towar w ramach rękojmi w okresie dwóch lat od momentu jego wydania.

Czasowe granice

Wróćmy jednak do konsumentów. Bardzo istotne jest to, że wydłużony został okres ponoszenia przez przedsiębiorcę odpowiedzialności z tytułu istnienia braku zgodności towaru z umową z jednego roku do dwóch lat. Artykuł 43c ustawy o prawach konsumenta stanowi, że niezgodność towaru z umową ujawniona przed upływem dwóch lat od momentu dostarczenia towaru do konsumenta tworzy domniemanie, iż niezgodność ta istniała już w chwili jego dostarczenia.

Ustawodawca wydłużył też termin na zgłoszenie przez konsumenta roszczeń reklamacyjnych z dwóch do sześciu lat. Tym samym od początku stycznia 2023 r. zastosowanie mają w tym zakresie wyłącznie przepisy ogólne dotyczące przedawnienia zawarte w art. 118 k.c.

Kolejność uprawnień ma znaczenie

To nie wszystko. Konsument musi się przyzwyczaić do tego, że obecnie obowiązuje już nowa hierarchia korzystania z roszczeń w razie reklamacji towaru.

KROK 1: Konsument najpierw musi skorzystać z uprawnienia do naprawy lub wymiany towaru na zgodny z umową, przy czym przedsiębiorca może na przemienne zmieniać wybrany przez konsumenta sposób przywrócenia towarowi zgodności z umową - pod warunkiem że doprowadzenie do zgodności towaru z umową w sposób wybrany przez konsumenta jest niemożliwe albo wymagałby poniesienia nadmiernych kosztów przez przedsiębiorcę.

KROK 2: Następnie, w momencie gdy:

- przedsiębiorca odmówi naprawy lub wymiany towaru albo nie doprowadzi go do zgodności z umową,
- przedsiębiorca naprawi towar, jednak dalej nie zostanie usunięta jego niezgodność z umową,
- niezgodność towaru z umową jest na tyle istotna, że nieuzasadniona wydaje się jego naprawa bądź wymiana, lub
- z oświadczenia przedsiębiorcy lub okoliczności wynika, że ten nie doprowadzi towaru do zgodności z umową w rozsądnym czasie lub bez nadmiernych utrudnień dla konsumenta - konsument może skorzystać z jednego z dwóch poniższych uprawnień.

► **Pierwszym** jest złożenie oświadczenia o obniżeniu ceny towaru niezgodnego

z umową o kwotę proporcjonalną do ceny towaru wynikającej z umowy, w jakiej wartości towaru niezgodnego z umową pozostaje do wartości towaru zgodnego z umową.

► **Drugim** zaś jest złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z zastrzeżeniem że konsument nie może odstąpić od niej, gdy niezgodność towaru z umową jest nieistotna. Przy czym ustawodawca wprowadził domniemanie istotności stanu niezgodności towaru z umową, które to może być przez przedsiębiorcę obalone.

Nowe obowiązki

Nowelizacja nakłada też na przedsiębiorcę wiele obowiązków informacyjnych w zakresie sprzedaży treści oraz usług cyfrowych. Jest on zobowiązany m.in. do:

- określenia terminu, w jakim konsument otrzyma dostęp do danej treści cyfrowej, jeżeli nie została ona udostępniona niezwłocznie po zawarciu umowy,
- informowania konsumenta o każdej aktualizacji oprogramowania i zabezpieczenia, które są niezbędne, aby zachować zgodność danej usługi z umową oraz skutkach ich niezainstalowania.

Uwaga! Przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności z tytułu niezgodności treści lub usługi cyfrowej z umową, jeżeli poinformuje konsumenta (najpóźniej w chwili zawarcia umowy), że konkretna cecha treści cyfrowej lub usługi cyfrowej odbiega od wymogów zgodności z umową a konsument wyraźnie to zaakceptował.

Konsument może na podstawie art. 43m ust. 1 ustawy o prawach konsumenta żądać od przedsiębiorcy usunięcia wad usług cyfrowych (np. wadliwego działania platform internetowych, na których możliwe jest oglądanie filmów czy transmisji sportowych rozgrywek). Jeżeli usunięcie wady lub wymiana będą nieskuteczne, to można żądać obniżenia ceny lub odstąpić od umowy bez wzywania do dostarczenia treści lub usługi cyfrowej. Dotyczy to np. sytuacji, gdy strony wspólnie uzgodniły, że termin na dostarczenie treści lub usługi cyfrowej miał istotne znaczenie dla konsumenta, a przedsiębiorca nie dostarczył ich w określonym czasie.

Konsument może również złożyć oświadczenie o obniżeniu ceny albo odstąpieniu od umowy, gdy:

- brak zgodności treści cyfrowej lub usługi cyfrowej z umową występuje nadal, mimo że przedsiębiorca próbował doprowadzić treść cyfrową lub usługę cyfrową do zgodności z umową;
- brak zgodności treści cyfrowej lub usługi cyfrowej z umową jest na tyle istotny, że uzasadnia obniżenie ceny albo odstąpienie od umowy bez uprzedniego żądania o doprowadzenie do ich zgodności z umową;
- z oświadczenia przedsiębiorcy lub okoliczności wyraźnie wynika, że nie doprowadzi on treści cyfrowej lub usługi cyfrowej do zgodności z umową w rozsądnym czasie lub bez nadmiernych niezgodności dla konsumenta.